

109. Прачытайце. З апорай на тэкст дапішыце наступны сказ: *Стылістычныя асаблівасці сказаў са звароткамі заключаюцца ў тым, што ...*

Зваротак часцей за ўсё ўжываецца, каб звярнуць увагу чытача ці слухача. У стылістычным плане розныя віды зваротка з’яўляюцца адным з найбольш выразных граматычных сродкаў мовы. У *афіцыйным стылі* яго выкарыстанне з’яўляецца лагічным, бо дазваляе дакладна абазначыць адрасата. У *гутарковым стылі* зваротак — адзін з абавязковых элементаў, які дае магчымасць выразна праілюстраваць адносіны суразмоўнікаў або стаўленне аўтара да адрасата.

У *мастацкім творы*, асабліва ў вершы, звароткі з’яўляюцца элементам рытарычных зваротаў. Пры іх дапамозе выражаецца безліч чалавечых пачуццяў — пяшчота, любоў, расчараванне^{ст}, ухваленне, захапленне і г. д. У мастацкім і публіцыстычным маўленні развітыя звароткі становяцца сродкам ацэначнай характарыстыкі персанажаў і стылізацыі іх мовы: *Зямелька мая, мая родная, запала ж ты ў душу* (В. Шахаб).

- Растлумачце правапіс канчаткаў назойнікаў у родным склоне.
- Выпішыце з тэксту простыя ўскладненыя сказы і зрабіце іх сінтаксічны разбор.
- Выпішыце словы, што адпавядаюць правілу «Правяпіс канчаткаў назойнікаў у форме меснага склону адзіночнага ліку».

110. Ці згодны вы з думкай, што наша ўспрыманне мастацкага тэксту залежыць ад ступені яго разумення? Прачытайце верш-прывячэнне А. Багмолавай «Максіму Багдановічу». Растлумачце, чаму аўтар ужывае розныя формы звароту да паэта. Якім чынам эмацыянальны настрой верша падтрымліваецца паўтарамі, знакамі прыпынку? Што вы ведаеце пра зборнік «Вянок» паэта?

Добрай раніцы табе, Максімка!
Добры дзень табе, Максім!
Вечар добры табе, Максіме!
125 гадоў ты побач з намі ўсімі.

І жывеш ты ў вершах,
І ніхто не ведае,
які верш твой лепшы.
...Гэта ж трэба было так, гэта ж трэба
без сварак і звадак
ляцець да неба!
Гэта ж трэба было так казаць
Пра родныя нівы і родныя хаты...
І пра пяскі далёкае егіпецкай зямлі...
І так садзіць не ў Беларусі
Васількі заўзята,
Каб праз гады яны і прарасталі, і цвілі!..
Гэта ж трэба было так,
Гэта ж трэба...

Якую ролю адыгрываюць паэтычныя радкі, набраныя курсівам?

Паразважайце, якія моўныя сродкі дапамагаюць стварыць эстэтычна вартасныя вобразы.

- Выпішыце з тэксту сказ з рознымі відамі сувязі. Пабудуйце яго схему.